

2007-11-27

Utbildningsdepartementet

Avveckling av Myndigheten för nätverk och samarbete inom högre utbildning

Bedömning

Myndigheten för nätverk och samarbete inom högre utbildning avvecklas i enlighet med vad som angetts i budgetpropositionen för 2008 (prop. 2007/08:1).

Universitet och högskolor bör överta myndighetens ansvar för att främja breddad rekrytering och pedagogisk utveckling. Samverkan och nätverk avseende detta bör vila på lärosätenas egna bedömningar och prioriteringar.

Verket för högskoleservice (VHS) bör ta över drift, utveckling och underhåll av Sveriges nätuniversitet, som är benämningen på samverkan mellan universitet och högskolor i enlighet med förordningen (2005:25) om samverkan genom Sveriges nätuniversitet. Vidare bör VHS ansvara för registrering av lärosätenas uppgifter om IT-stödd distansutbildning.

Högskoleverket bör överta ansvaret för informations- och marknadsföringsinsatser avseende IT-stödd distansutbildning.

Bakgrund

Regeringen har i budgetpropositionen för 2008 gjort bedömningen att Myndigheten för nätverk och samarbete inom högre utbildning bör avvecklas den 1 januari 2009 och att regeringen avser att tillkalla en särskild utredare med uppgift att avveckla myndigheten.

Vidare har regeringen i budgetpropositionen för 2007 (prop. 2006/07:1) aviserat dels att antalet myndigheter bör minska, dels att universitet och högskolor måste få ett ökat inflytande över utbildning, forskning och rekrytering.

Inom den högre utbildningen finns det i dag flera myndigheter som har stödande och främjande ändamål. Myndigheten för nätverk och samarbete inom högre utbildning är en av dem. Myndigheten har enligt 1 § förordningen (2005:1236) med instruktion för Myndigheten för nätverk och

samarbete inom högre utbildning till uppgift att stödja och främja arbetet vid universitet och högskolor i frågor gällande breddad rekrytering, pedagogisk utveckling och IT-stödd distansutbildning.

Regeringen har i budgetpropositionen för 2008 angett att ett av målen för den högre utbildningen är att skapa förutsättningar för starka och självständiga lärosäten med stor integritet. I propositionen har vidare angetts att den politiska detaljstyrningen av lärosätenas verksamhet ska minska, att lärosätena ska bedriva sin verksamhet med stor grad av frihet och självständighet samt att det är nödvändigt med en ökad koncentration av kompetens genom att lärosätena profilerar sig och utvecklar former för samverkan med varandra för att kunna nå en ökad kvalitet inom högre utbildning och forskning. I budgetpropositionen har även angetts att regeringen anser att det är naturligt att universitet och högskolor själva tar ett ökat ansvar för att bl.a. säkerställa breddad rekrytering och pedagogisk utveckling samt att regeringen följer detta arbete noga och vill understryka att arbetet med breddad rekrytering till högskolan även fortsättningsvis är prioriterat.

Enligt 1 kap. 5 § högskolelagen (1992:1434) ska universitet och högskolor aktivt främja och bredda rekryteringen till högskolan.

Myndighetens verksamhet

Utöver uppdraget att stödja och främja universitets och högskolors arbete med breddad rekrytering, pedagogisk utveckling och IT-stödd distansutbildning ska myndigheten för nätverk och samarbete inom högre utbildning enligt 2 § förordningen med instruktion för myndigheten också sprida information och verka för en ökad tillämpning av nationella och internationella kunskaper inom området. Vidare ska myndigheten enligt bestämmelsen fördela medel för att främja utvecklingen inom området, följa upp och dokumentera resultaten av insatserna, registrera IT-stödd distansutbildning, presentera Sveriges nätuniversitets utbud av IT-stödd distansutbildning (www.netuniversity.se) och svara för administration och samordning av Sveriges nätuniversitet. Samverkan mellan universitet och högskolor enligt förordningen (2005:25) om samverkan genom Sveriges nätuniversitet avser kurser och program som utgör högskoleutbildning och bedrivs genom IT-stödd distansutbildning. Myndigheten för nätverk och samarbete inom högre utbildning ska enligt 3 § förordningen meddela föreskrifter om vilka uppgifter en anmälan för registrering ska innehålla.

Myndighetens insatser har framför allt koncentrerats till att skapa nätverk och samarbete genom att nyttja olika medel och arenor för kunskaps- och erfarenhetsutbyte mellan lärosätena. Från och med 2007 finns en kontaktgrupp som fungerar som en länk mellan myndigheten och lärosätena och där varje lärosäte har två representanter.

En generaldirektör är chef för myndigheten. Vid myndigheten finns det också en styrelse vars ledamöter är utsedda av regeringen. Generaldirektören ingår i styrelsen. Myndigheten har sitt säte i Härnösand.

2006 hade myndigheten 20 anställda, motsvarande 14,8 årsarbetskrafter.

Breddad rekrytering

Med anledning av propositionen Den öppna högskolan (prop. 2001/02:15) togs ett steg mot ökad mångfald inom högre utbildning och en bestämmelse infördes i högskolelagen (1992:1434) om att högskolorna aktivt ska främja och bredda rekryteringen till högskolan.

Av årsredovisningen 2007 för Myndigheten för nätverk och samarbete inom högre utbildning framgår att ett av målen med myndighetens stödverksamhet är att flera människor inte enbart ska börja en högskoleutbildning, utan också fullfölja studierna och komma ut till arbete.

Högskoleverket har i rapporten Utvärdering av arbetet med breddad rekrytering till universitet och högskolor (2007:43 R) konstaterat att många insatser har gjorts av lärosätena sedan 2002 i syfte att bredda rekryteringen men att det inte har gått att se några tydliga resultat av arbetet de senaste åren. Den stora förändringen avseende breddad rekrytering har framför allt skett med anledning av åtgärder och insatser som vidtagits av lärosätena före 2002. Högskoleverket har i rapporten föreslagit att lärosätena i högre utsträckning själva bör följa upp och utvärdera effekterna av arbetet med breddad rekrytering, exempelvis vad gäller studenternas prestationer i högskolan. Vidare har Högskoleverket föreslagit att utbildningarna i högre utsträckning ska utformas med anställningsbarhet i fokus, något som Högskoleverket bedömt som särskilt viktigt för att attrahera personer från hem utan studietradition. Högskoleverkets bedömning i rapporten är att breddad rekrytering tillför en kvalitet i utbildningarna, eftersom en mångfald av erfarenheter och perspektiv berikar undervisningen och studiemiljön.

IT-stödd distansutbildning

Distansutbildningen vid de svenska lärosätena har växt kraftigt under de senaste åren. I dag finns såväl hela utbildningsprogram som fristående kurser på distans som en naturlig del i lärosätenas utbildningsutbud. Utbildningsprogrammen och kurserna marknadsförs till stor del genom Nätuniversitetets portal, Studera.nu, och lärosätenas egna hemsidor. Program- och kursinformationen till studenterna via dessa kanaler är dock inte enhetlig.

Under 2006 har totalt 31 universitet och högskolor anmält sammantaget drygt 3 000 kurser till myndigheten inom ramen för Sveriges nätuniversitet. Antalet kurser har ökat med ca 50 procent sedan Sveriges nätuniversitets första verksamhetsår 2003. Antalet sökande till Sveriges nätuniversitets kurser uppgick till ca 170 000 under 2006.

Enligt 7 § förordningen (2003:7) med instruktion för Högskoleverket ska verket svara för bl.a. information om verksamheten och det samlade utbudet av utbildning vid universitet och högskolor. Detta inkluderar även den IT-stödda distansutbildningen. Högskoleverket ska enligt regleringsbrevet för

2007 tillhandahålla övergripande och neutral information om högskolestudier för att möjliggöra en bred rekrytering till universitet och högskolor. Detta sker i stor utsträckning genom internetportalen Studera.nu.

Av 1 § förordningen (1995:943) med instruktion för Verket för högskoleservice framgår att VHS bl.a. ska biträda lärosätena vid antagning av studenter. Enligt regleringsbrevet för 2007 ska VHS bistå lärosätena med IT-stöd och tjänster inom antagningsområdet. VHS har tagit fram ett nytt nationellt antagningssystem, NyA, som innebär att all antagning till universitet och högskolor sker i ett och samma system, till skillnad från tidigare år när flera olika system använts.

I portalen Studera.nu ansvarar Högskoleverket för den allmänna informationen om högskolestudier i Sverige medan VHS ansvarar för sökfunktionen och informationen om anmälan, antagning och behörighet. Universitet och högskolor ansvarar i sin tur för informationen om sina respektive utbildningar. Studera.nu samlar information om all högre utbildning, även den IT-stödda distansutbildningen.

Ansökning till kurserna som presenteras i Nätuniversitets portal sker via länkar till lärosätenas hemsidor och därifrån till Studera.nu.

Pedagogisk utveckling inklusive den nya utbildnings- och examensstrukturen

Den nya utbildnings- och examensstrukturen som har införts med anledning av den s.k. Bolognaprocessen, en process som syftar till att främja rörlighet, anställningsbarhet och Europas konkurrenskraft som utbildningskontinent, har medfört ett intensivt arbete vid universitet och högskolor och ett nära samarbete mellan olika lärosäten, såväl nationellt som internationellt, vid planeringen av utbildningarna för att främja bl.a. studenternas mobilitet.

Myndigheten för nätverk och samarbete inom högre utbildning har varit en resurs för universitet och högskolor i samband med införandet av den nya utbildnings- och examensstrukturen. Myndigheten har fördelat medel till nätverk som främst ska arbeta för att underlätta rörlighet för studenterna såväl nationellt som internationellt. Myndigheten har dessutom arrangerat regionala seminarier gällande delar av Bolognaprocessen. Vidare har myndigheten finansierat ett webbaserat kvalitetsstöd för arbetet kring lärandemål, examination och läraktiviteter. Under 2006 har myndigheten delat ut sammanlagt nio miljoner kronor till 33 nätverk.

Projekt och nätverk

Myndigheten för nätverk och samarbete inom högre utbildning stödjer ca 50 pågående projekt inom områdena pedagogisk utveckling, breddad rekrytering och IT-stödd distansutbildning. Projektbidragen varierar mellan 100 000 kronor och 2 miljoner kronor. Projekten är normalt tvååriga och inkluderar ca 30 lärosäten. Huvuddelen av projekten ska slutredovisas mellan 2007 och 2009.

Myndigheten stödjer också ca 50 nätverk, varav 33 ämnesnätverk inom verksamhetsgrenen. Bidragen till ämnesnätverken varierar mellan 75 000 kronor och 900 000 kronor. Ämnesnätverken har medel till och med utgången av 2008.

Tidigare organisation av myndigheten verksamhet

De verksamheter som Myndigheten för nätverk och samarbete inom högre utbildning i dag har till uppgift att främja har tidigare skötts av andra myndigheter. Den 1 juli 1999 bildades Distansutbildningsmyndigheten. Distansutbildningsmyndigheten avvecklades den 28 februari 2002 och ersattes den 1 mars 2002 av Myndigheten för Sveriges nätuniversitet som hade till uppgift att i anslutning till Sveriges nätuniversitet och i samverkan med universitet och högskolor främja utveckling av utbildning som bedrevs på distans med IT-stöd som bas. Myndigheten för Sveriges nätuniversitet var verksam fram till och med den 31 december 2005, varefter Myndigheten för nätverk och samarbete inom högre utbildning trädde i dess ställe. Parallellt med dessa myndigheter har tre andra myndigheter bedrivit verksamheter som delvis sammanfallit med verksamhet vid Myndigheten för nätverk och samarbete inom högre utbildning.

Rekryteringsdelegationen (den 1 januari 2002 – den 31 maj 2004) hade till uppgift att stödja universitet och högskolor i arbetet med aktiva insatser för att bredda rekryteringen till högre utbildning, medan Rådet för högre utbildning (den 1 januari 1992 – den 31 december 2005) skulle stödja pedagogiskt utvecklingsarbete vid universitet och högskolor. Nationellt centrum för flexibelt lärande (CFL) som inrättades den 1 januari 2002 har till uppgift att stödja användningen av distansmetoder i folkbildning och vuxenutbildning. Regeringen tillsatte en utredare med uppdrag att föreslå en ny statlig myndighetsstruktur för skolväsendet, förskoleverksamheten, skolbarnsomsorgen samt vissa myndigheter inklusive CFL (dir. 2007:28). Enligt utredningsdirektiven skulle utredaren utgå från att Statens skolverk ska svara för sådana statliga kärnuppgifter som i dag vilar på Statens skolverk, Myndigheten för skolutveckling och CFL. I sitt betänkande Tre nya skolmyndigheter (SOU 2007:79) har utredaren föreslagit att CFL ska upphöra den 30 juni 2008.

Utöver vad som beskrivits ovan har universitet och högskolor ett eget ansvar för breddad rekrytering och pedagogisk utveckling.

Ekonomi

Myndighetens anslag uppgår 2007 till 63,9 miljoner kronor. I budgetpropositionen för 2008 har det föreslagits att anslaget ska minska med 20 miljoner kronor, och för 2009 har regeringen beräkna anslaget till 15,9 miljoner kronor. Av myndighetens anslag går ca 75 procent tillbaka till lärosätena i form av projektmedel och tjänster. Lednings- och stödkostnader inklusive administration uppgår till ca 15 procent av anslaget. Resterande 10 procent av anslaget går till att samordna aktiviteterna och projekten.

Under 2009 ska 18 projekt slutredovisas och de sista utbetalningarna till lärosäten beräknas sammanlagt uppgå till ca fem miljoner kronor.

Under 2006 uppgick den totala kostnaden för utveckling och drift av Nätuniversitetet samt marknadsförings- och informationskostnader till 7,2 miljoner kronor, inklusive fördelade lednings- och stödkostnader. Antalet arbetstimmar av egen anställd personal uppgick till ca 4 000 timmar.

Avveckling

Avvecklingen av Myndigheten för nätverk och samarbete inom högre utbildning bör ske på följande sätt.

Breddad rekrytering och pedagogisk utveckling

Som ovan angetts ska universitet och högskolor enligt 1 kap. 5 § högskolelagen (1992:1434) aktivt främja och bredda rekryteringen till högskolan. Lärosätena har ett stort ansvar för detta arbete och arbetet med pedagogisk utveckling. För att öka graden av frihet och självständighet för lärosätena är det rimligt att de övertar myndighetens ansvar för att främja breddad rekrytering och pedagogisk utveckling och att samverka och nätverk avseende dessa verksamheter vilar på lärosätenas egna bedömningar och prioriteringar. Ansvaret för detta bör ligga på ledningsnivå på lärosätena.

Det är angeläget att breddad rekrytering och pedagogisk utveckling följs noga och att den högre utbildningen ska vara öppen för alla som har intresse och förutsättningar för sådan utbildning. Resultaten av lärosätenas handlingsplaner för breddad rekrytering för 2006-2008 bör därför återrapporteras till regeringen i samband med årsredovisningen för 2009. Om återrapporteringen visar på behov av åtgärder, bör detta övervägas. Högskoleverket bör få i uppdrag att utvärdera lärosätenas arbete med pedagogisk utveckling.

IT-stödd distansutbildning

Enhetlighet och tydlighet i informationen till studenterna avseende den IT-stödda distansutbildningen är fortsättningsvis angeläget. För att verksamheten inom Nätuniversitet inte ska gå förlorad och mot bakgrund av verksamhetsområdena vid VHS och Högskoleverket, bör Studera.nu utvecklas med information och söksystem för den IT-stödda distansutbildningen. Högskoleverket bör få ytterligare medel mellan 2009 och 2011 för informations- och marknadsföringsinsatser gällande den IT-stödda distansutbildningen inom Studera.nu. Vidare bör VHS få ytterligare årliga medel för att ta över drift, utveckling och underhåll av systemet. VHS bör framdeles ansvara för den registrering av uppgifterna om IT-stödd distansutbildning som lärosätena fortsättningsvis ska lämna.

Projektmedel

Av besparings- och effektivitetsskäl bör det inte utses någon ny mottagande myndighet för de 18 projekt som ska slutredovisas under 2009.

Myndigheten för nätverk och samarbete inom högre utbildning bör betala ut de resterande tio procenten av projektbeloppet till lärosätena under 2008. I regleringsbrevet för 2008 bör myndigheten få i uppdrag att redovisa vilka lärosäten som ska slutredovisa projektmedel under 2009. Dessa lärosäten bör i regleringsbrevet för 2009 få i uppdrag att i årsredovisningen för 2009 kortfattat slutredovisa projekten.

Organisation och personal

En särskild utredare bör tillkallas med uppgift att avveckla Myndigheten för nätverk och samarbete inom högre utbildning den 1 jan 2009.